

Com a introducció fraterna

CAP A UN NOU SOCIALISME

LA UTOPIA CONTINUA...

La nostra Agenda va néixer i ha caminat sempre amb la llum i sota l'estímul de la Utopia. Una Utopia indefinida en els seus contorns i en la seva hora, però irrenunciable des del nostre compromís envers l'humanisme integral.

Cada any l'Agenda també ha tingut un tema central, tractat per especialistes que l'aborden des d'angles diferents. Els temes han estat majors, ambiciosos, com el diàleg intercultural, la comunicació, la democràcia, la política, el món indígena, les migracions, el deute extern, la Pàtria Gran... Temes majors, dic, perquè engloben persones i pobles, el nostre Continent i el Tercer Món, la solidaritat del Primer Món i la transformació de les institucions internacionals.

Tema major, urgent i conflictiu, ha estat el de la darrera edició, 2008: la política que s'ha mort o que s'ha de morir, i una política altra, de justícia, d'igualtat, de dignitat, plural en realitzacions concretes i autènticament mundial afrontant la perversa mundialització del capitalisme neoliberal.

Fa segles que la Humanitat ha anat forjant mediacions per tal de realitzar la política, conflictivament, temptejant, en experiències històriques, a vegades contradictòries i fins i tot inhumanes.

Parlar de política era lògicament parlar de ciutadania, de participació corresponsable, de sistemes de govern, de partits. En aquesta Agenda del 2009 volem avançar, amb frisança d'aventura, preguntant-nos sobre la mediació sistèmica per a una política veritablement humana i mundial.

Avui el rei està despullat. El Tercer Món, sobretot, ha experimentat amargament la inequitat d'aquest sistema homicida i ecocida que és el capitalisme, ara neoliberal i global. "El sistema neoliberal -pondera Mário Soares- està donant senyals manifestos d'esgotament i d'incapacitat; és exigible un nou ordre mundial". Amb indignació, amb nostàlgia, recolzats per tant de somni i lluita i sang, responem a la dignitat ferida de la majoria humana, ens en tornem cap al socialisme: un socialisme nou, ens diu el títol d'aquesta Agenda. Perquè evidentment no es tracta pas de repetir assaigs que han acabat, moltes vegades, en decepció, en violència, en dictadura, en pobresa, en mort. No es tracta pas de "mirar enrere amb ira" ni de tornar a models superats. Es tracta de revisar, d'aprendre del passat, d'actualitzar, de no conformar-se i, per això mateix, de viure avui i aquí, localment i globalment, la sempre nova Utopia.

El subtítol de l'Agenda afirma categòricament que la Utopia continua, que no és pas una quimera sinó un repte. Per això ens preguntem com anem d'Utopia. Preocupats per la construcció diària de la política com a art d'allò possible, ¿perdem de vista allò que sembla impossible i tanmateix és necessari? Ens hem de conformar amb escollir governs més o menys d'esquerres i continuar, submisos o derrotats, dins del sistema capitalista de dreta? Què en queda de la vella disjuntiva capitalisme-socialisme? No falta pas qui afirmi que ja ha passat l'hora de les dretes i les esquerres. A aquesta afirmació l'humorista li respon: "Que no hi hagi dreta ni esquerra, no vol pas dir que no hi hagi un dalt i un baix"; "els que tenen i els que no tenen", com diria Cervantes. Ja no és possible el socialisme? Hem arribat tard? No continua essent la Utopia "necessària com el pa de cada dia"?

Però quin socialisme o socialismes? Advoquem per un socialisme nou. Amb la novetat d'una democràcia

radicalitzada, universal, econòmica, social i cultural. “No hi haurà socialisme -afirma Boaventura de Sousa Santos- però sí socialismes. Tindran en comú el reconèixer-se en la definició de socialisme com a democràcia sens fi”.

L'Agenda ens pregunta: ¿quins canvis hem experimentat en funció de les lliçons que ens ha donat la història? Quines actituds, quines accions cal esperar avui d'una militància socialista? Ningú neix socialista, el socialista es fa. Personalment i comunitàriament. Hi ha valors referencials, això sí, que són els pilars mestres del socialisme nou: la dignitat humana, la igualtat social, la llibertat, la corresponsabilitat, la participació, la garantia d'aliment, salut, educació, vivenda, feina, l'ecologia integral, la propietat relativitzada perquè sobre seu pesa una hipoteca social.

“No hi ha pas cap estructura socialista- insisteix Fra Betto- que produeixi, per efecte mecànic, persones de tarannà generós, obertes a compartir, si no s'adopta una pedagogia capaç de promoure permanentment la superació moral, capaç de fer del socialisme el nom polític de l'amor”. “És il·lusió voluntarista -adverteix Wladimir Pomar- establir formes rígides per a les transformacions necessàries i per a la radicalització de la democràcia... Elles, les transformacions, depenen de molts de factors que transcendeixen el nostre senzill desig i demanen temps i suor. Sense una visió clara al respecte qualsevol socialisme corre el risc de patinar, tant cap al democratismes caòtic com cap a l'autoritarisme”. Evidentment un socialisme que en mereixi el nom, rebutja, per definició, qualsevol dictadura i qualsevol imperialisme; i també qualsevol democràcia que només sigui formal.

Agustí de Semir constata que “conegudes les trampes de la democràcia n'hi ha molts que se situen fora del sistema i parlen de treballar en xarxa. Fan la lluita des d'un altre punt de partida, amb fòrums socials, ocupació de terra, acollida d'emigrants, mitjans de comunicació alternatius, etc. Treballar en xarxa significa fer-ho d'una manera horitzontal però coordinada, créixer des de sota i de forma descentralitzada, alimentar l'autogestió i l'acció directa”.

“Socialisme, per tant, -afirma Paul Singer- vol dir una economia organitzada de manera que qualsevol persona o grup de persones pugui accedir a crèdits per poder adquirir els mitjans de producció que li calen per desenvolupar les activitats que triï. Això implica, evidentment, l'eliminació de la pobresa, de l'exclusió social...”.

El sociòleg François Houtart proposa quatre principis-objectius per a un nou socialisme:

- Prioritat d'un ús renovable dels recursos naturals.
- Predomini del valor d'ús per sobre del valor de canvi.
- Participació democràtica en tots els sectors de la vida col·lectiva.
- Interculturalitat.

La Utopia continua, malgrat tots els malgrats. Escandalosament desactualitzada en aquesta hora de pragmatisme, de productivitat sense parar, de postmodernitat escarmentada. La Utopia de la qual parlem la compartim amb milions de persones que ens han precedit; donant fins i tot la sang, i amb milions que avui viuen i lluiten i marxen i canten. Aquesta Utopia està en construcció; som obrers de la Utopia. La proclamem i la fem; és do de Déu i conquesta nostra. Amb aquesta “agenda utòpica” a la mà i al cor, volem “donar raó de la nostra esperança”; anunciem i intentem viure, amb humilitat i amb passió, una esperança coherent, creativa, subversivament transformadora.

PERE CASALDÀLIGA

